

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑ - ๒๘/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๒๙/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๓๔/๒๕๖๒
เรื่องพิจารณาที่ ๓๖/๒๕๖๒

วันที่ ๑๘ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	{	ศาลปกครองกลาง	ที่ ๑	ผู้ร้อง
		ศาลปกครองสูงสุด	ที่ ๒	
		-		ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๗ และมาตรา ๗๗ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป ซึ่งมีความมุ่งหมายแสดงถึงรูปแบบและการปกครองของรัฐ การแบ่งแยกอำนาจ

และการใช้อำนาจนั้น รวมถึงการรับรองถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง เรื่องหลักนิติธรรมอันเป็นรากฐานของรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย มีหลักการพื้นฐาน ดังนี้

- (๑) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
- (๒) การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค
- (๓) การแบ่งแยกการใช้อำนาจ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
- (๔) กระบวนการนิติธรรม (due process of law) อาทิเช่น ต้องไม่บังคับใช้กฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญาแก่บุคคล สิทธิในการปกป้องตนเองเมื่อสิทธิหรือเสรีภาพถูกละเมิด ในคดีอาญาจะบังคับให้บุคคลให้การเป็นพยานต่อตนเองมิได้ บุคคลต้องไม่ถูกดำเนินคดีอาญาในการกระทำความผิดเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด
- (๕) ความเป็นอิสระของศาล และความสุจริตเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มีความมุ่งหมายที่จะเป็นการกำหนดหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และเป็นบทบัญญัติที่เป็นทางออกในกรณีที่ไม่มียุติธรรมบัญญัติไว้

ในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ซึ่งมีความมุ่งหมายให้เปิดกว้างสอดคล้องกับหลักสากล เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในระบอบประชาธิปไตย ให้สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ทันทีไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการมาใช้บังคับก่อน ทั้งนี้ ถ้าไม่ได้มีการกำหนดห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นแล้ว บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเพื่อรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สามารถแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือส่วนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการเฉพาะ และส่วนที่สองคือส่วนที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมิได้ห้ามไว้ ปวงชนชาวไทยย่อมมีสิทธิและเสรีภาพนั้นและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยมีเงื่อนไขว่าการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

ของประชาชน หรือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นและสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ทั้งนี้ ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ๔ ประการ ดังนี้

- (๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม
- (๒) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ
- (๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้
- (๔) ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

ในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติเพื่อป้องกันมิให้มีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติ อันเป็นหลักสากลที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายกำหนดหลักความเสมอภาคของบุคคล และห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กล่าวคือ บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุในเรื่องความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่รับรองความเสมอภาคของบุคคลภายในรัฐว่าจะปฏิบัติต่อบุคคลภายในรัฐโดยเท่าเทียมกัน และบุคคลจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความไม่เป็นธรรมตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก แต่ก็ให้อำนาจรัฐในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เอกชนมาใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ว่าจะกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น เว้นแต่เป็นกรณีการชดเชยแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ มีหลักการสำคัญว่า กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะต้องระบุวัตถุประสงค์ มีการกำหนดระยะเวลา และขอบเขตการใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้ประโยชน์เพื่อการนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมีอสังหาริมทรัพย์เหลือจากการใช้ประโยชน์

และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาทเพื่อความยุติธรรม แต่หากเกิดกรณีที่มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนอย่างหนึ่ง แต่ในเวลาต่อมาต้องการจะนำไปดำเนินการในวัตถุประสงค์อีกอย่างหนึ่ง รัฐต้องคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นให้กับเจ้าของหรือทายาท และหากรัฐยังต้องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นอีก ก็ต้องทำการเวนคืนใหม่โดยต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนใหม่ไว้ด้วย ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่خذไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ อย่างไรก็ตาม รัฐอาจตรากฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นการเฉพาะรายได้ตามความจำเป็น โดยไม่ถือว่าขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง

ในส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติใหม่หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการบริหารราชการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยมีความมุ่งหมายกำหนดกรอบและหลักการสำคัญในการตรากฎหมาย ตามแนวคิดที่ว่าไม่ควรมีกฎหมายเกินความจำเป็น และสร้างหลักประกันให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับรู้ด้วยตั้งแต่ต้น กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ มุ่งกำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยรัฐจะต้องย้อนกลับไปดูกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วว่าหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ยกเลิก หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเหล่านั้นเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานะที่เป็นจริงในปัจจุบัน ทั้งนี้ รัฐจะต้องดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือผลกระทบที่จะมีต่อประชาชน หรือสามารถเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ที่หน่วยงานของรัฐอาจนึกไม่ถึงได้ จึงกำหนดให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำความคิดเห็นนั้นไปใช้ประกอบการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน และเพื่อแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนั้นมีความจำเป็นต้องตราขึ้นอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ จึงกำหนดให้ต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายนั้นมีความคุ้มค่าและมีความจำเป็นอย่างแท้จริง และยังกำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามระยะเวลาที่จะมีกฎหมายกำหนด ในการวิเคราะห์ดังกล่าวต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยการบัญญัติมาตรา ๗๗ ไว้ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ก็เพราะเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ การจะบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ในทันทีทันใด อาจจะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ การบัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐก็เพื่อให้รัฐมีเวลาที่จะ

พัฒนาและปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตรากฎหมายอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยคาดหวังว่ารัฐจะตรากฎหมายแม่บทในการจัดทำร่างกฎหมายและการพิจารณากฎหมายในโอกาสอันควร

สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเหตุผลปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น รวมตลอดทั้งเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน ในกรณีที่หน่วยงานที่เวนคืนไม่ใช้อสังหาริมทรัพย์ตามวัตถุประสงค์ที่เวนคืนภายในกำหนดระยะเวลาหรือมีที่ดินเหลือจากการใช้ประโยชน์ หากเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ต้องคืนให้แก่บุคคลดังกล่าวโดยระยะเวลาการขอคืน การคืน และการเรียกคืนค่าทดแทนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังมีบทบัญญัติไม่ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน ๖๘ มาตรา โดยเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยการเวนคืน การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืน การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาท การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยวิธีการซื้อขาย การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม และบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ ได้แบ่งเนื้อหากฎหมายออกเป็น ๖ หมวด ได้แก่

หมวด ๑ การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยการเวนคืน (มาตรา ๗ ถึงมาตรา ๕๐) ทั้งนี้ ในหมวดนี้ยังแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน (มาตรา ๗ ถึงมาตรา ๑๘)

ส่วนที่ ๒ การกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์เบื้องต้น (มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๔)

ส่วนที่ ๓ การเจรจาตกลงซื้อขายและการเวนคืน (มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๓๖)

ส่วนที่ ๔ เงินค่าทดแทน (มาตรา ๓๗ ถึงมาตรา ๔๘)

ส่วนที่ ๕ การอุทธรณ์ (มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๐)

หมวด ๒ การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืน (มาตรา ๕๑)

หมวด ๓ การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาท (มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๗)

หมวด ๔ การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยวิธีการซื้อขาย (มาตรา ๕๘ ถึงมาตรา ๖๑)

หมวด ๕ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม (มาตรา ๖๒ ถึงมาตรา ๖๓)

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๖๔)

นอกจากนั้น ยังมีบทเฉพาะกาล (มาตรา ๖๕ ถึงมาตรา ๖๘)

บทบัญญัติที่เป็นประเด็นวินิจฉัยในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ตามลำดับบัญญัติว่า

“มาตรา ๕๑ ที่ดินที่ดำเนินการให้ได้มาโดยวิธีการตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากการได้มาตามหมวด ๔ การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์โดยวิธีการซื้อขาย เจ้าหน้าที่ต้องเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนไม่ช้ากว่าห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ (๒) หรือภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แล้วแต่กรณี

ในกรณีเป็นการเวนคืนเพื่อประโยชน์ในการสร้างทาง ทางรถไฟ คลอง หรือกิจการสาธารณประโยชน์อื่นที่ต้องใช้ที่ดินเป็นระยะทางยาวเกินสิบกิโลเมตร การเริ่มดำเนินการโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ให้ถือว่าได้มีการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตลอดเส้นทางแล้ว สำหรับกรณีอื่นเมื่อได้เริ่มดำเนินการและใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นส่วนใหญ่แล้ว ให้ถือว่าได้เริ่มดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว”

“มาตรา ๕๓ ที่ดินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนภายในระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ หรือเหลือจากการใช้ประโยชน์ ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทมีสิทธิขอคืนที่ดินนั้น และในกรณีที่เจ้าของเดิมหรือทายาทมีที่ดินที่มีการซื้อขายตามมาตรา ๓๔ รวมเป็นแปลงเดียวกันกับที่ดินที่ขอคืน และเจ้าหน้าที่ยังมีได้นำที่ดินนั้นไปใช้ประโยชน์ ให้มีสิทธิขอคืนที่ดินดังกล่าวได้ด้วย

การขอคืนตามวรรคหนึ่ง เจ้าของเดิมหรือทายาทต้องยื่นคำร้องขอคืนต่อเจ้าหน้าที่ภายในสามปี นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว แต่ยังไม่แล้วเสร็จ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดจนพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่ายังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ในกรณีเช่นนั้นระยะเวลาตามวรรคสองให้นับแต่วันที่การดำเนินการแล้วเสร็จ

ที่ดินที่ได้ใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว หากในภายหลังหมดความจำเป็นในการใช้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว หรือเมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคสองแล้ว เจ้าของเดิมหรือทายาทไม่มีสิทธิขอคืน”

“มาตรา ๕๔ เจ้าของเดิมหรือทายาทซึ่งร้องขอคืนที่ดิน ต้องคืนเงินค่าทดแทนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่เจ้าหน้าที่ได้จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ รวมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันที่ได้รับเงิน

ค่าทดแทนหรือนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่วางเงินค่าทดแทนจนถึงวันที่ยื่นคำร้องขอคืน เว้นแต่เจ้าของเดิมหรือทายาทจะพิสูจน์ได้ว่า เงินค่าทดแทนที่จะต้องคืนเมื่อรวมกับดอกเบี้ยแล้วจะสูงกว่าราคาในท้องตลาดของที่ดินที่ขอคืน ในกรณีเช่นนั้น ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทคืนเงินเท่าที่ไม่เกินราคาในท้องตลาดของที่ดินนั้น ทั้งนี้ โดยใช้ราคา ณ วันที่ยื่นคำร้องขอคืน”

“มาตรา ๖๗ให้นำหมวด ๒ การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืน และหมวด ๓ การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาท มาใช้บังคับกับที่ดินที่ถูกเวนคืนนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ใช้บังคับจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม แต่ระยะเวลาห้าปีหรือระยะเวลาที่กำหนดในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ และระยะเวลาสามปีตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง เฉพาะกรณีที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีรวมหาคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ นั้น พิจารณาจากเหตุผลที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า กระบวนการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเร่งรีบของฝ่ายบริหารเพื่อส่งเรื่องให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนหมดวาระ โดยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ ที่กำหนดให้ก่อนการตรากฎหมายรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบนั้น เป็นการโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ ได้บัญญัติกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ในส่วนการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ตามคำร้องนี้มีได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายนั้นไม่ถูกต้องแต่อย่างใด อีกทั้งก็ไม่ปรากฏด้วยว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ เป็นกฎหมายหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนมากนักน้อยเพียงใด จึงไม่จำเป็นต้องยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานะที่เป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗

คงเหลือประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะส่วนที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน และการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ หรือไม่

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๒ การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากเวนคืน โดยความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ **เจ้าหน้าที่ต้องเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ๒ กรณี ได้แก่**

๑) **เจ้าหน้าที่ต้องเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน** ไม่ช้ากว่า ๕ ปี นับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนที่จะตราขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๘ (๒) ซึ่งระบอบเวลาดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๙ บัญญัติว่าให้กำหนดเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ และการรังวัดที่ดิน แต่จะกำหนดเกิน ๕ ปี มิได้ ดังนั้น จึงรวมระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่จะสำรวจและรังวัด ตลอดจนเข้าใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน ภายในเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี หรือ

๒) **เจ้าหน้าที่ต้องเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่จะตราขึ้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๙**

สำหรับความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ วรรคสอง เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ว่า “**การเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน**” ในลักษณะใดจึงถือว่าเป็นการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แล้ว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑) ในกรณีเป็นการเวนคืนเพื่อประโยชน์ในการสร้างทาง ทางรถไฟ คลอง หรือกิจการสาธารณประโยชน์อื่นที่ต้องใช้ที่ดินเป็นระยะทางยาวเกิน ๑๐ กิโลเมตร การเริ่มดำเนินการโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ให้ถือว่าได้มีการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตลอดเส้นทางแล้ว

เหตุที่กฎหมายบัญญัติเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากกิจการดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่อาจจะไม่สามารถดำเนินการพร้อมกันหมดตลอดสายหรือตลอดโครงการได้ภายในระยะเวลาที่จำกัด เนื่องด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้หลายประการ และหากไม่สามารถดำเนินการได้จนเสร็จสิ้นในส่วนใดเนื่องจากพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อโครงการทั้งหมดจนอาจจะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเลยก็ได้ จึงต้องกำหนดข้อยกเว้นที่ถือเป็นการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว การบัญญัติหลักเกณฑ์นี้มีความมุ่งหมายเพื่อแก้ไขหรือป้องกันปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ กำหนดว่าเมื่อเริ่มดำเนินการโครงการลักษณะดังกล่าวในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ให้ถือว่าได้มีการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตลอดเส้นทาง จึงสอดคล้องต่อลักษณะเฉพาะพิเศษของการจัดทำโครงการก่อสร้างในลักษณะนี้แล้ว ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า การเริ่มดำเนินการโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ตามมาตรานี้ จะต้องหมายถึงการดำเนินการทางกายภาพอย่างแท้จริง เช่น มีการก่อสร้างโครงสร้างให้ปรากฏ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจได้ว่าการดำเนินการเช่นไรจึงจะถือว่าเป็นการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตามกฎหมายแล้ว

๒) ในกรณีอื่น เมื่อได้เริ่มดำเนินการและใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นส่วนใหญ่แล้ว ให้ถือว่าได้เริ่มดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แล้ว

สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๓ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของเดิมหรือทายาทมีสิทธิขอคืนที่ดิน หากปรากฏว่าไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนภายในระยะเวลาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ หรือเหลือจากการใช้ประโยชน์ ซึ่งบัญญัติให้เจ้าของเดิมหรือทายาทต้องใช้สิทธิร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ภายใน ๓ ปี นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง นั้น เห็นว่า ระยะเวลาที่กำหนดให้เจ้าของเดิมหรือทายาทจะต้องดำเนินการขอที่ดินคืนภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปี นั้น ย่อมเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากหากปล่อยให้เนิ่นช้าออกไปก็ย่อมจะทำให้การดำเนินการเพื่อการคืนที่ดินและการคืนเงินค่าทดแทน ดอกเบี้ย ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ก็จะมีคามยุ่งยากมากขึ้น

สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๔ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของเดิมหรือทายาทซึ่งร้องขอคืนที่ดิน ต้องคืนเงินค่าทดแทนในส่วนที่

เกี่ยวกับที่ดินที่เจ้าหน้าที่ได้จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ รวมทั้งดอกเบี้ยยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ได้รับเงินค่าทดแทนหรือนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่วางเงินค่าทดแทนจนถึงวันที่ยื่นคำร้องขอคืน เห็นว่า ในทางกฎหมายถือว่า “เงิน” ถือเป็นทรัพย์สินที่มีค่า ดังนั้น หากมีการส่งคืนย่อมจะต้องมีการบวกดอกเบี้ยย เข้าด้วยตั้งแต่วันที่ได้รับไว้ ซึ่งหลักการดังกล่าวย่อมมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการคืนเงินในกรณีที่มีการ บอกลีกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับคืนสู่ฐานะดังที่ เป็นอยู่เดิม แต่ทั้งนี้จะให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่ และในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๓๙๑ วรรคสอง บัญญัติว่า ส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยยเข้าด้วย คิดตั้งแต่วันที่ได้รับไว้

นอกจากนั้น ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ยังมีบทบัญญัติในเรื่องอัตราดอกเบี้ย ในหลายมาตรา เช่น มาตรา ๗ บัญญัติว่า ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี หรือในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง ตอนต้น ก็บัญญัติว่า หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่าง เวลาผินันต์ร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

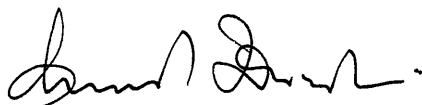
ดังนั้น การที่บทบัญญัติในเรื่องการคิดดอกเบี้ยในเงินค่าทดแทนที่เจ้าของที่ดินเดิมหรือทายาท ต้องจ่ายคืนให้รัฐนั้นจึงเป็นมาตรการที่พอสมควรแก่เหตุเพื่อชดเชยค่าของเงินในทางความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็ยังได้กำหนดข้อยกเว้นให้เจ้าของเดิมหรือทายาทจะพิสูจน์ได้ว่า เงินค่าทดแทนที่จะต้องคืนเมื่อรวมกับดอกเบี้ยแล้วจะสูงกว่าราคาในท้องตลาดของที่ดินที่ขอคืน ในกรณีเช่นนั้น ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทคืนเงินเท่าที่ไม่เกินราคาในท้องตลาดของที่ดินนั้น ทั้งนี้ โดยใช้ ราคา ณ วันที่ยื่นคำร้องขอคืน ได้ด้วย

ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๗ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล ที่บัญญัติให้ให้นำหมวด ๒ การใช้ประโยชน์ ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืน และหมวด ๓ การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาท มาใช้บังคับ กับที่ดินที่ถูกเวนคืนนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ใช้บังคับจนถึงวัน ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม แต่ระยะเวลาห้าปีหรือระยะเวลาที่กำหนด ในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๑ และระยะเวลาสามปีตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง เฉพาะกรณีที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นการกำหนดให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ย้อนหลังเป็นโทษต่อบุคคลอันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรมนั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดหลักการให้ค้ำประกันสิทธิที่ได้อาจมาจากการเวนคืนให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาทหากเป็นกรณีของรัฐไม่นำไปใช้ประโยชน์ แต่ไม่เคยมีการตรากฎหมายฉบับใดที่กำหนดหลักเกณฑ์การคืนอสังหาริมทรัพย์ในกรณีดังกล่าวมาก่อน ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๗ กำหนดให้นำหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ไปใช้กับที่ดินที่ถูกเวนคืนมาภายหลังจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ใช้บังคับจึงเป็นไปเพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิของเจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนซึ่งเคยมีสิทธิอยู่แล้ว แต่ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรับรองและกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการใช้สิทธิไว้ให้สามารถใช้สิทธิของคืนที่ดินที่ถูกเวนคืนไปโดยไม่ใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนฉบับปัจจุบันด้วย ซึ่งปรากฏตามความมุ่งหมายให้บทเฉพาะกาลมาตรานี้เป็นการรับรองสิทธิของบุคคล มิใช่การลิดรอนสิทธิหรือมีเจตนารมณ์ที่จะให้กฎหมายมีผลย้อนหลังให้เกิดผลเป็นโทษต่อบุคคลแต่อย่างใด รวมถึงมิได้มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีของผู้ฟ้องคดีทั้ง ๘ รายนี้เป็นการเฉพาะเจาะจงด้วย

จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ย่อมเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ ที่รับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลและโดยเฉพาะหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐ รวมถึงไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ หรือมิได้เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาคของบุคคลและห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ อีกทั้งไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ หรือหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๗ และมาตรา ๗๗

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ